

3/0007/2016

30.12.2015

Strålsäkerhetscentralens föreskrift om skyddsarrangemang vid användning av kärnenergi, motiveringspromemoria

Allmän motivering

1 Inledning

Bemyndigandet att utfärda säkerhetsföreskrifter överfördes till Strålsäkerhetscentralen (STUK) genom lagen om ändring av kärnenergilagen 676/2015. Detta föreskriftsförslag grundar sig därmed på bemyndigandet att utfärda föreskrifter om detaljer av teknisk karaktär enligt 7 q § i kärnenergilagen (990/1987) som träder i kraft den 1 januari 2016. Den sakliga omfattningen av Strålsäkerhetscentralens bemyndigande att utfärda föreskrifter baserar sig på nuvarande förordningar av statsrådet som lyder under kärnenergilagen.

Kraven enligt detta föreskriftsförslag grundar sig på 7 q § punkten 22, *planering och genomförande av skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi samt personsäkerhet, datasäkerhet, säkerhetsövervakning, säkerhetspersonal, beredskap inför hotfulla situationer och agerande i hotfulla situationer vid en kärnanläggning.*

2 Nuläge

I dagsläget regleras de allmänna säkerhetsföreskrifterna genom statsrådets förordningar. Bestämmelser om skyddsarrangemang vid användning av kärnenergi som motsvarar den föreslagna föreskriften har utfärdats genom statsrådets förordning om skyddsarrangemang vid användning av kärnenergi (734/2008). I föreskriften har förordningstexten ändrats och korrigerats. Ändringarna, med undantag för stilistiska ändringar, motiveras i motiveringen för paragraferna.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Genom den föreslagna föreskriften utfärdas närmare bestämmelser som preciserar kärnenergilagen (KEL) om planering och genomförande av skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi samt om agerande i en hotfull situation. Föreskriften preciserar lagrummen om skyddsarrangemang som föreskrivs i KEL (KEL 7 §, 7 i §, 7 l-o §). I föreskriften bestäms om krav som enligt statsrådets förordning om skyddsarrangemang vid användning av kärnenergi gäller tillståndshavaren.

Kraven som gäller myndigheter flyttas till kärnenergiförordningen (161/1988), eftersom andra myndigheters verksamhet inte kan regleras genom Strålsäkerhetscentralens föreskrifter. För dessas del förblir bemyndigandet att utfärda förordningar hos statsrådet. Bemyndigandet att utfärda förordningar flyttades till de övriga bemyndigandena att utfärda förordningar i 82 § i denna lag. Om definierande av den dimensionerande hotbeskrivningen och hotbilden gällande lagstridig verksamhet som riktar sig mot användningen av kärnenergi samt ledarskap vid hotfulla situationer i samband med skyddsarrangemangen föreskrivs i kärnenergiförordningen.

Syftet är att kärnenergilagen, kärnenergiförordningen och föreskriften om skyddsarrangemang bildar en helhet, genom vilken man reglerar skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi. Dessa kompletteras av YVL-direktiven som publiceras av Strål-

3/0007/2016

30.12.2015

säkerhetscentralen (i synnerhet A.11 och A.12) samt av den dimensionerande hotbeskrivningen (DBT).

Föreskriften anknyter till kravet enligt KEL 7 §:

En förutsättning för användning av kärnenergi är att skydds- och beredskapsarrangemangen samt övriga arrangemang för att begränsa kärnskador och skydda användningen av kärnenergi mot lagstridig verksamhet är tillräckliga.

Syftet med föreskriften är att precisera kraven på skyddsarrangemangen som föreskrivs i KEL. Vid beredningen av föreskriften togs hänsyn till konventionen om fysiskt skydd av kärnämne (CPPNM, FördrS 72/1989) och ändringarna i denna från sommaren 2005 som i Finland sattes i kraft genom lag 513/2008. I den nya artikeln 2A i ovan nämnda konvention listas de grundläggande principerna för skyddsarrangemangen som parterna i konventionen måste tillämpa i den mån detta är rimligt och möjligt.

4 Föreskriftens konsekvenser

Strålsäkerhetscentralens föreskrift om skyddsarrangemang motsvarar i huvudsak statsrådets förordning om skyddsarrangemang vid användning av kärnenergi (734/2008). Förordningen har varit i kraft nästan åtta år. De ändringarna i förordningen som föreskrivs genom föreskriften om skyddsarrangemang medför i praktiken inga betydande ekonomiska eller praktiska konsekvenser för tillståndshavaren eller myndighetsverksamheten. Föreskriften innebär inga betydande ändringar i de krav som ställs i förordningen.

Föreskriften uppskattas ha endast ringa verkan på befintliga skyddsarrangemangsrutiner och syftet är att genom dessa konsekvenser förbättra nivån på skyddsarrangemang. Konsekvenserna kan hanteras enligt principen för ständig förbättring som en del av genomförandet av nuvarande tillsynsprogram för byggande och drift. Föreskriften har ovan nämnda konsekvenser även vid ändringsarbeten, där kraven som ställts redan i förordningen har tagits i beaktande.

5 Beredning av föreskriften

Föreskriften bereddes som tjänstearbete vid Strålsäkerhetscentralen i anslutning till ett projekt som Strålsäkerhetscentralen inrättat för beredning av föreskrifterna (VALMA). Projektet hade till uppgift att styra beredningen av föreskrifterna, garantera de olika föreskrifternas enhetlighet samt sörja för lagenligheten av och layouten i Strålsäkerhetscentralens föreskrifter.

Om föreskriftsförslaget begärdes utlåtanden av arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, inrikesministeriet, utrikesministeriet, delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet, kärnsäkerhetsdelegationen, Fortum Power and Heat Oy, Industrins Kraft Abp, Posiva Oy, Fennovoima Oy, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab, Talvivaara Sotkamo Oy, Säkerhets- och kemikalieverket Tukes, Regionförvaltningsverket i Norra Finland, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Kajanaland, räddningsverken i Satakunta och Östra Nyland samt polisen i Sydvästra Finland och Östra Nyland.

3/0007/2016

30.12.2015

Utlåtanden lämnades av miljöministeriet, arbets- och näringsministeriet, Industrins Kraft Abp, Posiva Oy, Fortum Power and Heat Oy, kärnsäkerhetsdelegationen, Fenno-voima Oy, polisen i Sydvästra Finland (polisens OL3-projekt) och räddningsverket i Satakunta. I utlåtandena begärdes det precisering av formuleringar och förtydliganden till vissa punkter i föreskriften. Också de punkter i föreskriften som behandlar samarbetet mellan myndigheter och tillståndshavaren har kommenterats.

6 Detaljmotivering

1 § Tillämpningsområde

I föreskriftens 1 § föreskrivs om föreskriftens tillämpningsområde. I paragrafen ändras förordningens term förordning till föreskrift. Föreskriften gäller skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi. Närmare krav gällande tillämpningsområdet anges i YVL-direktiverna som Strålsäkerhetscentralen publicerar. Livscykelutvärderingen har tagits med i förslaget, då skyddsarrangemang behövs i alla skeden under en kärnanläggnings livscykel, men nivån av dessa varierar beroende på risken. Kraven enligt föreskriften tas i beaktande då beslut fattas om skyddsarrangemang vid transport och lagring av kärnämnen och kärnavfall samt vid gruvdrift och malmanrikningsverksamhet i syfte att framställa uran eller torium.

Innehållet i skyddsarrangemangen består av fysiska skyddsarrangemang och informationssäkerhet. Delområdena stöder varandra och de kan inte och bör inte behandlas oberoende av varandra. Vikten av informationssäkerhet i en digitaliserad anläggningsmiljö framhävs i föreskriften.

2 § Definitioner

I föreskriftens 2 § beskrivs de definitioner som används i föreskriften. Definition 4) *skyddszon* är ny och den används i direktiv YVL A.11 Ydinlaitoksen turvajärjestelyt. Genom definitionen försöker man, för att undvika missförstånd, klargöra skillnaden mellan säkerhetszon som används inom kärnsäkerhet och zonen för skyddsarrangemang som används inom skyddsarrangemang.

Definitionerna av skyddsarrangemang, användning av kärnenergi och kärnkraftverk finns i kärnenergilagen och de definieras därför inte i denna föreskrift.

Till definitionerna 1) *lagstridig verksamhet* och 5) *hotfull situation* har man utifrån kommentarerna tillfogat *personalen* som ett möjligt objekt för lagstridig verksamhet. I definitionen av lagstridig verksamhet har man beaktat både uppsåtlig och oaktsam verksamhet eller åtgärd men dessa har precisats jämfört med förordningen genom hänvisningar till verksamhet som är straffbar enligt övrig lagstiftning. (strafflag 1889/39). Speciellt angående oaktsam verksamhet måste det beaktas att skyddsarrangemang kan endast användas till att iaktta och förhindra sådan lagstridig verksamhet för vilken säkerhetsövervakning tillämpar sig och som i övriga lagstiftningen har fastställts som ett straffbart brott begången av oaktsamhet. Till exempel, slarvigt eller av likgiltighet dåligt gjord svettssöm kan inte upptäckas med säkerhetsövervakning inom skyddsarrangemang utan då används bland annat kvalitetskontroll. Dessutom är ifrågavarande gärning

3/0007/2016

30.12.2015

inte ens nödvändigtvis ett straffbart brott. Termen oaktsamhet är definierat i strafflags 3 kap 7 §.

Till definition 3) *dimensionerande hotbeskrivning* tillfogades utifrån kommentarerna inte en hänvisning om bestämmandet av statens och myndigheternas uppgifter. Dessa regleras i kärnenergilagen och kärnenergiförordningen.

I den finskspråkiga föreskriften har definitionerna ordnats i alfabetisk ordning (till skillnad mot statsrådets förordning 734/2008).

3 § Allmänna planeringsgrunder

I föreskriftens 3 § föreskrivs om de allmänna planeringsgrunderna för skyddsarrangemangen. Skyddsarrangemangen ska iakttas förutom vid planering av verksamheten också vid planeringen och placeringen av systemen, konstruktionerna och anordningarna vid kärnanläggningen. Det förutsätts att riskanalyser och den dimensionerande hotbeskrivningen samt YVL-direktiven används som planeringsgrund för skyddsarrangemangen. Hänvisningar till YVL-direktiven enligt kommentarerna tillfogades inte till föreskriften, eftersom man i föreskriften inte kan hänvisa till bestämmelser på lägre nivå. Från 3 § ströks den mer detaljerade redovisningen av kapaciteten hos den instans som eventuellt inleder lagstridig verksamhet, eftersom denna presenteras i detalj i den dimensionerande hotbeskrivningen som är sekretessbelagd och säkerhetsklassificerad med stöd av 24 § mom. 1 i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

För att säkerställa säkerheten vid en kärnanläggning är det viktigt att skyddsarrangemangen sammanvägs med den verksamhet där kärnenergi används, brandskyddsåtgärderna och beredskapsarrangemangen och med berörda myndigheters planer.

Ansvar för upprättande av den dimensionerande hotbeskrivningen enligt 3a § i statsrådets förordning 734/2008 stryks från denna föreskrift och flyttas till kärnenergiförordningen (161/1988). Den dimensionerande hotbeskrivningen har upprättats och baserar sig på en hotbild som lämnats av skyddspolisen. Likaså flyttas också andra momentet i 3a § till kärnenergiförordningen, eftersom Strålsäkerhetscentralen inte kan beordra polisstyrelsen att ta ansvar för att definiera eller upprätta hotbilden. Samtidigt måste det kontrolleras om ansvaret ligger hos polisstyrelsen eller skyddspolisen. Denna kommentar har framförts även från polisens sida och förutsätter i praktiken att inrikesministeriet tar ställning till kärnenergiförordningen när den bereds och när den är på remiss.

4 § Allmän planering av en kärnanläggning

I föreskriftens 4 § beskrivs närmare föreskrifterna om den allmänna planeringen av en kärnanläggning. I stycke 1 bestäms om effektivt skydd av objekt som är viktiga med tanke på säkerheten vid en kärnanläggning. Vid bedömning av effektiviteten ska både den dimensionerande hotbeskrivningen och riskanalyser beaktas. Tillståndshavaren ska bedöma skyddsarrangemangen så att ändamålet med föreskriften uppnås. I praktiken förutsätter detta bedömning av huruvida den dimensionerande hotbeskrivningen och kraven enligt direktiv YVL A.11 och A.12 uppfylls. I kravet framhävs också tillståndshavarens ansvar att bedöma utredningar av lämpligheten och effektiviteten till exempel i

3/0007/2016

30.12.2015

fråga om ändringar som görs vid ändringsarbeten med beaktande av syftet med skyddsarrangemangen.

I stycke 2 föreskrivs om användning av principen om djupförsvär (defence-in-depth) genom att ställa olika zoner för skyddsarrangemang. Detta gör det möjligt att så effektivt som möjligt upptäcka, fördröja och motarbeta lagstridig verksamhet och följa principen om djupförsvär.

I stycke 3 bestäms att skydds-zoner ska användas för att bilda effektiva och ändamålsenliga skyddsarrangemang mot lagstridig verksamhet. Detta är motiverat för att säkerställa syftet med skyddsarrangemangen. Den föreslagna formuleringen baserar sig på att man inte enbart bedömer gränstornas hållfasthet, utan hela skydds-zonen och de skyddsarrangemang som utförs med dess hjälp som en helhet. I tillståndshavarens utlåtande föreslogs ändring av den gällande förordningen på så sätt att man inte enbart granskar hållbarheten av de strukturella hindren, utan skyddsarrangemangen som en helhet. Vid bedömning av effektiviteten ska den dimensionerande hotbeskrivningen användas och det ska anges hur hotet ska avvärjas.

I stycke 3 föreskrivs vidare till exempel om användning av övervakningssystem för att möjliggöra upptäckande. Det föreslagna stycket är nytt. Övervakningssystem utgör en del av de system som är viktiga med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen, eftersom lagstridig verksamhet som eventuellt riktas mot dessa system skulle kunna äventyra syftet med skyddsarrangemangen och indirekt påverka också kärnsäkerheten.

I stycke 4 krävs att man vid planeringen och underhållet av olika system och andra viktiga objekt vid kärnanläggningen ska tillämpa avancerade och ändamålsenliga datasäkerhetsprinciper. Kravet på ändamålsenlighet har tillfogats till förslaget, eftersom de principer som tillämpas måste vara ändamålsenliga. Likaså har kravet på underhåll tillfogats, eftersom det utgör en väsentlig del av informationssäkerheten under kärnanläggningens livscykel. Bara upptäckande och avvärjande i sig räcker inte och i kommentarerna hade det med fog framförts att också begränsning av skadliga konsekvenser ska tas med i kravet. Vid bedömning av effektiviteten ska den dimensionerande hotbeskrivningen användas och det ska anges hur detta ska avvärjas. Det ska anges hur man kommit fram till vissa lösningar och hur man med hjälp av dessa avvärjer lagstridig verksamhet. Detta förutsätter bedömning av lösningarna till exempel i förhållande till den dimensionerande hotbeskrivningen.

Ett delområde inom skyddsarrangemangen är informationssäkerhet. Lagstridig verksamhet kan försöka att utnyttja datasystem som attackrutt och dessa ska skyddas på ett lämpligt sätt. Systemen som listas i stycke 4 inkluderar även säkerhetsövervakningssystem. Olovlig verksamhet som föreslagits till stycket omfattar även olovligt tillträde. I vissa kommentarer hade det föreslagits att olovlig verksamhet ska ersättas med olaglig verksamhet, men det är möjligt att en verksamhet är olovlig (t.ex. brott mot en av tillståndshavaren uppställd administrativ bestämmelse), men inte olaglig. Olovlig verksamhet täcker även olaglig verksamhet. Upptäckande och hindrande av avvikelser i informationssäkerheten är viktigt, eftersom det kan avslöja ett hot mot datasäkerheten som är riktat mot system som är viktiga för kärnsäkerheten och som härstammar från annat än från olovlig verksamhet. På grund av ovan nämnda orsak har dessa tillfogats till förslaget.

3/0007/2016

30.12.2015

I stycke 5 framförs ett krav på att det ska finnas beredskap för hantering av avvikande situationer som orsakas av hot mot informationssäkerheten. Detta är motiverat med tanke på kontinuitetsplanering och återställande. Man ska ha beredskap inför hot mot informationssäkerheten och behandla dessa. I nuvarande kärnanläggningar stöder sig många system på datasystem, vilket gör att beredskap inför hot mot informationssäkerheten i dagsläget får en framträdande roll. På grund av ovan nämnda orsaker har man till förslaget tillfogat ett krav gällande detta, som modifierats utifrån kommentarerna så att beredskapsskyldigheten gäller verksamheten *redan innan* en hotfull situation uppstår.

5 § Personsäkerhet

Föreskriftens 5 § förpliktar till att använda lagenliga säkerhetsutredningar. För säkerställande av personsäkerheten och anläggningens säkerhet är det motiverat att endast personer, vars bakgrund kartlagts, har rätt att arbeta vid kärnanläggningen. Eftersom säkerhetsutredningar endast utgör en del de åtgärder som vidtas mot interna hot (insider), är det motiverat att tillståndshavaren beskriver de åtgärder som vidtas för att avvärja ovan nämnda hot. I synnerhet betonas att de åtgärder genom vilka man avvärjer hot med anknytning till personer, systematiskt också ska sträckas till att omfatta de underleverantörer som tillståndshavaren anlitar och personer som arbetar för dem. Strålsäkerhetscentralen bedömer tillräckligheten av åtgärderna på basis av tillståndshavarens förslag.

Till stycke 2 har man utifrån kommentarerna också tillfogat skyldigheten att bära en identifikation som ger rätt att röra sig på kärnanläggningens område. Detta krav finns i direktiv YVL A.11, men genom att höja det till föreskriftsnivå utesluts möjligheten att avvika från kravet.

6 § Genomförande av skyddsarrangemang och upprätthållande av säkerhet

I föreskriftens 6 § bestäms om principerna för genomförande av skyddsarrangemangen. De viktigaste dokumenten för skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi som ska hållas uppdaterade anges i stycke 1. För läsbarhetens skull har uppdateringen av dokument flyttats från paragrafens slut till stycke 1. Utifrån kommentarerna har utredningarna till skillnad från det gällande kravet ersatts med termen handling, som bättre beskriver den aktuella situationen.

I stycke 2 framförs ett krav på att effektiviteten av skyddsarrangemangen inte får avsevärt försämrans vid fel eller fara. Detta är motiverat, eftersom vikten av skyddsarrangemang för säkerställande av säkerheten framhävs i ovan nämnda situationer. Till stycket har man utifrån kommentarerna även tillfogat olyckor, eftersom alla händelser som listas inte nödvändigtvis är störningar, utan olyckor.

I stycke 3 föreskrivs om övningar. Eftersom samverkan i synnerhet med säkerhetsmyndigheter får en framträdande roll vid hotfulla situationer, är det motiverat att genomföra regelbundna övningar tillsammans med myndigheterna. Tillståndshavaren kan dock inte förplikta myndigheten till att öva. Därför har stycket modifierats utifrån kommentarerna så att övningar sker regelbundet. I praktiken sker detta enligt en överenskommelse med berörda myndigheter. Myndigheten ska ges möjlighet att delta i övningarna. För att säkerställa skyddsarrangemangens nivå behövs regelbundna interna övningar inom sä-

3/0007/2016

30.12.2015

kerhetsorganisationen som ska genomföras i enlighet med tillståndshavarens dokument gällande detta.

I stycke 4 krävs att hela personalen vid kärnanläggningen ska hållas uppdaterad om åtgärder och förfaranden med anknytning till skyddsarrangemangen. Detta påverkar också upprätthållandet av säkerhetskulturen. Motivering av åtgärderna och att dessa presenteras så öppet som möjligt till hela personalen vid kärnanläggningen kan påverka skyddsarrangemangens effektivitet, då hela personalen kan engageras i att följa bestämda förfaringssätt. Eftersom säkerhetsövervakning utgör en del av skyddsarrangemangen, har ifrågavarande ord strukits från förslaget. Från förslaget har man utifrån kommentarerna även strukit uttrycket *på vederbörligt sätt* eftersom detta är svårt att mäta i praktiken och uttrycket är vagt. Utgångspunkten är i varje fall att handledningen (som även omfattar utbildning) inbegriper all nödvändig information om skyddsarrangemangen.

7 § Uträttande av ärenden vid kärnanläggningen

I föreskriftens 7 § föreskrivs om grunderna för uträttande av ärenden vid kärnanläggningen. Skyddsarrangemangen (bl.a. passerkontroll) kan inte genomföras effektivt om åtgärderna mot lagstridig verksamhet inte har planerats i förväg. Detta förutsätter genomförande av vissa åtgärder (t.ex. besök) och fastställande av identitet samt bestämmande av tillträdesrätt för olika skydds-zoner. Den separata skyldigheten att meddela polismyndigheten om besök som kan medföra åtgärder inom polisen, vilket föreslogs i kommentarerna, har inte tillfogats till föreskriften, eftersom uträttande av ärenden också inbegriper besök. Ordet *relevant* i stycke 2 har ersatts med ordet *lämplig*, eftersom den tidigare ordalydelsen är vag och inte passar på föreskriftsnivå.

I stycke 3 framförs ett krav att rörelsefriheten inom kärnanläggningens område måste vara begränsad och övervakad enligt ärendets art. Detta krav förutsätter att det vid kärnanläggningen fastställs tillämpliga passagezoner, passagekontroll och övervakning av förflyttningar.

8 § Övervakning av persontrafik och varutransporter

I föreskriftens 8 § bestäms om övervakningen av persontrafik och varutransporter. Säkerställandet av skyddsarrangemangens effektivitet kräver kontroller av personer, fordon och varor, så att föremål eller ämnen som kan äventyra säkerheten inte olovligt förs in i kärnanläggningen med dessa. Till förslaget tillfogades ordet *olovligt*, eftersom det dagligen förs in föremål eller ämnen som kan äventyra säkerheten i kärnanläggningen, men detta är tillståndspliktigt och sker övervakat. Säkerhetsövervakningen ska vara planmässig och systematisk och omfatta alla som uträttar ärenden vid kärnanläggningen. Tillståndshavaren ska i sina anvisningar beskriva hur den ovan nämnda övervakningen utförs.

Utöver personer övervakas och kontrolleras fordon, varutransporter och annan trafik. I synnerhet ska det betonas att det med sekretessbelagt informationsmaterial enligt 8 § 3 stycket i detta sammanhang avses ett sekretessbelagt dokument gällande skyddsarrangemangen eller kärnsäkerheten och information om innehållet i detta dokument samt ett dokument eller material som producerats på basis av denna information. In-

3/0007/2016

30.12.2015

formationsmaterial som innehåller uppgifter av betydelse för spridning av kärnvapen klassificeras som kärnmaterial. Således kan bara en enda datafil bilda ett sådant sekretessbelagt informationsmaterial, om det inte är uppenbart att uppgifterna som filen innehåller inte äventyrar kärnsäkerheten eller förverkligandet av syftet med skyddsarrangemangen. Sekretessbelagt informationsmaterial får endast användas och överlätas för det ändamål som det har lämnats ut för, om inte den som bestämt materialets säkerhetsklass gett sitt medgivande till annat. Tillståndshavaren ska se till att sekretessbelagt informationsmaterial enbart är tillgängligt för dem som behöver informationen för skötseln av sina uppgifter. På motsvarande sätt är en person som sköter eller har skött en sådan uppgift skyldig att inte avslöja sådant som han eller hon fått veta om de uppgifter som ingår i det sekretessbelagda informationsmaterialet.

För att förhindra olovligt bortförande av kärnmaterial, kärnavfall eller radioaktiva ämnen från kärnanläggningen med personer eller varor, förutsätts det metoder för upptäckande och förhindrande av detta. Strålsäkerhetscentralen bedömer tillräckligheten av metoderna på basis av tillståndshavarens förslag. Förslaget stycke 3 har modifierats så att det motsvarar de nuvarande kraven. Från stycke 3 har man dessutom utifrån kommentarerna strukit ordet *effektiva*, eftersom detta skulle förutsätta mätning eller definierande av effektivitet, vilket i praktiken inte går att göra. *Effektiviteten* kan bedömas på basis av bedömning av övningarna, erfarenheterna och den dagliga verksamheten, men på föreskriftsnivå skulle detta förutsätta en närmare bestämning. Bedömning ska också göras i förhållande till de hot som framförs i den dimensionerande hotbeskrivningen, varvid ändamålet med det gällande kravet kan bedömas i praktiken.

9 § Utbildningskrav beträffande säkerhetspersonal

I föreskriftens 9 § bestäms om utbildningskraven för säkerhetspersonal. Utgångspunkten är att säkerhetspersonalen har utbildning antingen som väktare eller någon annan motsvarande utbildning i säkerhetsbranschen. Strålsäkerhetscentralen bedömer utifrån tillståndshavarens förslag lämpligheten av en person med annan utbildning än väktarutbildning för arbetet som säkerhetsperson. En ytterligare förutsättning är att säkerhetspersonen uppfyller de allmänna acceptanskriterierna för väktare. Säkerhetspersonen ska dessutom visa att han eller hon känner till anvisningarna rörande säkerhetsorganisationens verksamhet. Detta kan visas till exempel vid de årliga utbildnings- och testtillfällena.

10 § Användning av maktmedel och särskilda krav beträffande maktmedelsredskap

I föreskriftens 10 § framförs särskilda krav för användningen av maktmedel och beträffande maktmedelsredskap. Vid användning av maktmedel krävs att man behärskar användningen av maktmedelsredskapen. Kompetenskraven definieras separat i kärnanläggningens skyddsreglemente, eftersom detaljerade uppgifter om de redskap som används inte kan lämnas offentligt; detta skulle kunna äventyra syftet med skyddsarrangemangen.

Det är motiverat att endast redskap som är i enlighet med skyddsreglementet och som tillståndshavaren eller bevakningsföretaget förvaltar kan användas som maktmedel. Användningen av maktmedel innebär ofta ingrepp i de grundläggande rättigheterna och

3/0007/2016

30.12.2015

med detta krav säkerställs att det endast används godkända redskap vars nödvändighet har bedömts av inrikesministeriet, Delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet och Strålsäkerhetscentralen vid fastställande av säkerhetsreglementet.

Till föreskriften har man tillfogat en hänvisning till 7 o § i kärnenergilagen, där det bestäms om säkerhetspersonens rätt att använda maktmedel.

11 § Larmcentral

I föreskriftens 11 § bestäms om larmcentralen och reservlarmcentralen. För att säkerställa och styra skyddsarrangemangen och säkerhetsorganisationens verksamhet, bedöma larm, följa upp hur situationer utvecklas och upprätthålla lägesbild behövs vid kärnanläggningen en larmcentral och reservlarmcentral. För ledning av situationen och upprätthållande och förmedling av lägesbilden har det till förslaget tillfogats ett krav på dataskyddade förbindelser, vilket är en tydligare definition än *skyddade*.

Till beredskapen inför hotfulla situationer hör även att de externa förutsättningarna och förbindelseystemen planeras i förväg. I förslaget föreslås i enlighet med den nuvarande förordningen av statsrådet att dessa funktioner utförs säkrade på så sätt att de är tillgängliga och funktionsdugliga även vid oväntade hotfulla situationer eller driftlägen som avviker från det normala.

Förfaranden som behövs vid transporter av kärnämnen och kärnavfall bedöms fall för fall, men även i samband med dessa krävs skyddsarrangemang som inbegriper larmförbindelser för att avvärja lagstridig verksamhet.

12 § Ledningscentral och ledning

I föreskriftens 12 § föreskrivs om ledningscentralen och ledningen som behövs för att avvärja lagstridig verksamhet. För ledning av säkerhetsorganisationen förutsätts att kärnanläggningen alltid har en ansvarig person för ledning av organisationen. Eftersom det för avvärjandet av lagstridig verksamhet är viktigt att organisationen kan ledas från ett skyddat ställe, förutsätts det att det finns en ledningscentral för denna funktion och en reservledningscentral för ledningscentralen. Ledningscentralen eller reservledningscentralen bemannas vid behov enligt det förfarande som tillståndshavaren angett i sina planer. För säkerställande av ledningen ska förbindelserna till kontrollrummet och polisen säkras och de ska vara dataskyddade. I förslaget har formuleringen gjorts mer begriplig än i den tidigare förordningen, där man använt termerna ledningscentral och ledningscentralfunktion.

För att möjliggöra ledning av polisverksamheten ska polisen tilldelas en lämplig lokal för ledningen, vars utrustning ska avtalas med polisen. Polisen avgör på basis av situationen varifrån den egna verksamheten leds.

Vid en kärnanläggning (med undantag av en forskningsreaktor), kan en och samma person inte ansvara för både larmfunktionerna och ledning av säkerhetsorganisationen. Detta är motiverat eftersom det på grund av kärnanläggningars komplexitet och storlek inte är möjligt för en person att samtidigt sköta flera uppgifter.

3/0007/2016

30.12.2015

13 § Agerande i en hotfull situation

I föreskriftens 13 § föreskrivs om agerande i en hotfull situation. Vid hotfulla situationer ska de åtgärder vidtas som tillståndshavaren beskriver i skyddsreglementet och skyddsplanen eller i sina andra anvisningar. Till skillnad mot den gällande förordningen har man inte försökt lista dessa dokument, eftersom utarbetandet av en uttömmande förteckning skulle orsaka ett problem.

För rätt dimensionering av resurserna för polisverksamheten ska larmet förmedlas till polisen direkt när ett hot konstaterats föreligga. Lägesbilden ska förmedlas till polisen redan innan den anlärt till platsen för att den ska kunna organisera sin verksamhet mot hotet.

Säkerhetsorganisationens verksamhet leds av en utbildad person som utsetts till uppgiften. I kärnenergiförordningen föreskrivs hur ledningsansvaret ska överföras till polisen, eftersom Strålsäkerhetscentralen inte kan utfärda föreskrifter gällande polisen.

Tillståndshavaren ska ställa till polisens förfogande tillräckligt mycket personal som känner till anläggningen, strålskyddet och skyddsarrangemangen. Detta är motiverat med tanke på säkerställande av både anläggningens driftsäkerhet och personssäkerheten. Uttrycket *bland annat* har strukits från föreskriften eftersom det är vagt. I stycke 4 har termen sköter använts, eftersom polisen har ledningsansvaret för verksamheten i en hotfull situation.

14 § Anmälan till Strålsäkerhetscentralen

I föreskriftens 14 § bestäms om skyldigheten att göra anmälan till Strålsäkerhetscentralen. I en eventuell hotfull situation är det viktigt att Strålsäkerhetscentralen utan dröjsmål underrättas om hotet. Om situationen kräver det, kan man då i så tidigt skede som möjligt vidta de åtgärder som behövs för att hantera situationen. Också med tanke på beredskapen att kontakta medier förutsätts det att information fås i så tidigt skede som möjligt.

Om situationen kräver det informerar Strålsäkerhetscentralen andra myndigheter, men från föreskriften har man utifrån kommentarerna strukit detta krav, eftersom Strålsäkerhetscentralen inte kan ställa krav på sig själv i föreskriften.

6 kap. (SRF 734/2008)

6 kap. i nuvarande statsrådets förordning (SRF 734/2008) "*Delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet*" flyttas till en förordning som ska utarbetas om delegationen, eftersom det är fråga om en delegation som statsrådet tillsatt och om vars verksamhet Strålsäkerhetscentralen inte kan föreskriva.

15 § Uppgörande av planer

I föreskriftens 15 § föreskrivs om beredning av planerna för skyddsarrangemangen i samarbete med polisen för att säkerställa att åtgärderna vidtas med beaktande av polisverksamhetens utgångspunkter och resurser. Den gemensamma beredningen främjar

3/0007/2016

30.12.2015

också samarbetet mellan säkerhetsorganisationen och polismyndigheten och säkerställer att olika synpunkter tas i beaktande och att det till polisen förmedlas sådan information om anläggningen och verksamhetsmiljön som den behöver.

16 § Tystnads- och sekretessplikt

I föreskriftens 16 § föreskrivs om tystnads- och sekretessplikten. Utifrån kommentarerna har tystnadsplikten tillfogats till förslaget.

17 § Ikraftträdande

I föreskriftens 17 § bestäms om föreskriftens ikraftträdande. Denna föreskrift träder i kraft den 1 januari 2016. Då upphävs statsrådets förordning om skyddsarrangemang vid användning av kärnenergi direkt med stöd av lagen om ändring av kärnenergilagen (676/2015).

På de ärenden som är anhängiga då denna föreskrift träder i kraft tillämpas denna föreskrift, eftersom de krav som finns i de statsrådsförordningar som upphävs inte ändras i sak genom denna föreskrift.

Tillgång till föreskriften, handledning och rådgivning

Föreskriften publiceras i Strålsäkerhetscentralens föreskriftssamling. Den finns i Finlex på webbadressen <http://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/555001>. Föreskriften kan också fås från Strålsäkerhetscentralen.